

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 51.

Stockholm den 18 December 1913

6:e årg.

<p>Prenumerationspris: 1/2 år .. kr. 4: 50 1/2 år .. kr. 2: 50 3/4 .. " 3: 50 1/4 .. " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1913, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	---	--	---

Ett stridens år.

Att 1913 varit ett stridens år är något som reflekterats i snart sagdt allas medvetande. Till och med den obetydligaste privatkorrespondens mellan personer utan alla politiska intressen har gifvit uttryck åt en och samma allmänna längtan: blir det inte fred någon gång?

Denna tidning har — i den mån som betingats af dess program och utrymme — följt de skiftande förslag och afslag, som tangerat kvinnans bästa eller värsta, naturligtvis med sympatierna på den sida, som velat framåtskridande, och tidningen har haft att räkna med en läsekrets, för hvilken skyldigheter, rättigheter, gränser och ideal stått om icke fullt klara så dock till sina hufvudlinjer bestämda.

I stort sedt har hvad som hör hit nu dryftats och belysts af hundratals intellekt i utlandet och bland oss, och hela den vesterländskt civiliserade världen har väl ändtligen — efter mycket arbete från kvinnohåll — fått klart besked om hvad kvinnorörelsen i alla land uppställer för fordringar.

Samma utbildningsmöjligheter för kvinna som för man.

Ingen "lefnadsbana" absolut stängd för kvinna på grund af kön, och lika lön för lika arbete.

Full rättslig likställighet mellan könen. Hustru inför lag likställd med make. Inga undantagsbestämmelser i straffrätt till nackdel för kvinnan. Politisk

rösträtt för kvinna på samma villkor som för man.

Och slutligen, en rättvis värdesättning af kvinnans insats i statens bestånd och förkofran.

I vårt land är ju motståndet med afseende på bildningsmöjligheterna brutet. Det hela är numera för den ena parten som för den andra en penning- och energifråga — naturligtvis i förbund med någon begåfning.

På själfva förvärfsfältet däremot är det för närvarande — pressen konstaterar det dagligen — mellan de färdiga kapaciteterna bland männen en så vild täflingskamp om det bäst uppodlade, att man finner det mindre underligt, om ock orättvist, att kvinnor ännu så länge inte komma åt annat än utkanter. Lika lön för lika arbete är också ännu endast önskemål.

I fråga om civilrättslig likställighet ger hos oss förslaget till ny äktenskapslag utsikt till goda förbättringar i hvad det rör hustrus ställning. Men i straffrätten är det ännu kvar en hake, som håller kvinnan nere på annat plan och fast vid en undantagsbestämning. Mannen går fri, där hon fälles. Och politiskt saknar hon rösträtt.

Och hur få fram en ny värdesättning af kvinnans andel i samhällsarbetet, hur få in i allas blod, i allas medvetande, att hvad mor lidit för barnet, att mors nattliga vaka och dagliga vård, mors ständiga vakt-hållning mot hemmets fiender — lättjan och lätt-

sinnet — är värdt lika mycket som fars 5 eller 10 timmars arbete vid pulpet eller städ? Vägen är ännu så länge inte mera än en, dessvärre. Det är när mors penningar eller arbetsförtjänst håller upp hemmet lika mycket som fars, som mors arbete värderas. Men det mors arbete, som inte direkt skaffar en enda penning i huset, kan vara värdt lika mycket och mera än en lyftad ränta eller en intjänad månadslön. Men det går långsamt att uppfostra till ny åskådning. Och hur få de blinda att se dessa tusen i hårdt landt arbete böjda kvinnliga skuldror, hur få de döfva att lyssna till bruset af tusentals olika maskiner, där förbisedda arbeterskor slita sig igenom sin dag. Utan dem stod maskiner stilla, produktionen minskades, nationalinkomsten sjönk. Men goda mödrar och goda arbeterskor på skilda fält äro icke värda att få ett ombud med i statsrepresentationen.

Alltså ha vi ännu mycket att arbeta för, ännu långa år af uthållig kamp framför oss, ingen utsikt till fred och hvila i sådant dådlöst lugn, som utmärkte "den gamla goda tiden".

Men skulle vi önska oss tillbaka till naivitetsens dåsiga tider? Aldrig! Det är den ökade spänningen, som möjliggör ett allmännare själiskt uppvaknande och individuellt högre arbetsprestationer. Det är allt högre kvinnliga prestationer, som skola rifva ned de sista traditionsskrankorna. Eller är det inte genom nya, positiva kvalifikationer — och inte genom gamla negativa — vår tids kvinna jämnar stråten för nästa generation?

Men att få arbeta speciellt på positiva insatser, att slippa spilla så mycken kraft bara på ernåendet af en nyckel till det torn, där den borgerliga likställigheten mellan könen försvaras, det vore relativt en hvila.

Det är alltså den politiska rösträtten, som förblir förnämsta stridsäpplet, ända tills vi hålla det i våra händer.

Blir detta nästa år, blir det längre fram — än så länge blir det i alla fall arbete och en strid att komma igenom — förmodligen med blesyrer.

Men då nu solen dalar för det gamla året, det som kommit med oförutsedda förvecklingar af många slag och med hotande moln vid horisonten, ilar tanken ändå med förhoppningar om ljus det nya året till mötes. Hoppet är vår himmelska arfvedel, en själens hvita evighetsblomma. Ingen religiös skepticism, inga politiska stormar slita bort dess ljusdruckna blad. Vi gå inte i en höstskog med ängslig doft af döende blad, utan midt i en fängslande vårtid med hemlighetsfulla starka fläktar af uppspridande nytt. Men hur mycket af grönskande brodd, som skall hinna mognad, hur mycket som skall öka lifvets sanna rikedom, det beror ju ytterst på hvar och en enskild. Uppgifterna ligga så stora framför oss som aldrig förr. Men vi hämta ett kärleksfyllt mod af den vissheten, att det rätta segrar till sist, äfven om de, som kämpat för det, gått under medan de väntat på ett fridens år.

Metta Greger.

Från världens rösträttsfält.

Emedan det i numret för den 4 december bebådats, att Dagny år 1914 skall ersättas af tidskriften *Hertha*, måste jag med ledsnad säga, att detta är min sista axplockning för tidningen på världens allt mera uppodlade och alltmera bärande rösträttsfält.

Jag har under årens lopp haft att konstatera svikna förhoppningar och förhoppningar, som gått i fullbordan; stora segrar i länder, där kvinnorna vunnit full medborgerlig frihet och nu ha att visa, att de äro den värdiga och att de, utan att försjunka i slöhet eller gripas af den egoism, som känslan af makt så lätt medför, skola bemöda sig om att arbeta för sitt lands och sin nästas bästa; och små, små framgångar i andra länder, där det synes som om kvinnorna blott linje för linje skulle kunna arbeta sig upp till backens krön, till den höjd, där de åtminstone kunna se åt alla håll, äfven om en ovan blick ej genast kan uppfatta alltings rätta dimensioner.

Men någon tillbakagång i framåtskridandet har jag icke haft att konstatera och, som jag tror, icke heller någon afmattning i intresset för medborgarrättens förvärfvande. Till och med inom min egen begränsade erfarenhetsfär har jag sett, att ungdomen långt mera än för tio år sen flockas till våra möten, att de, som förr arbetade af plikt, nu göra det af glad öfvertygelse, och att de, som förr voro tveksamma, nu äro troende. Däremot kan jag icke säga, att jag sett de likgiltiga omvända, därvid jag dock har tröstat mig med Salomos ordspråk, kap: 9, vers 12.

Utifrån världen har det mest talats om Colorado, den af Nordamerikas Förenta Stater, där kvinnorna erhöilo politisk rösträtt år 1893. Än har den ena personen uppträdt och än den andra och sagt, att det stod icke rätt till i Colorado; där ökades brottens antal till följd af K. P. R., där minskades äktenskapen, där ökades skilsmässorna, där minskades barnens antal. Jag tror icke man har sagt, att där ökades krogarnas antal till följd af K. P. R., men det är möjligt, att det också blifvit sagdt. Emellertid — om till följd af detta tal eller af annan orsak — för en del år sedan framlades för Colorados lagstiftande församling förslag om att afskaffa kvinnans politiska rösträtt. Och detta förslag tillbakavisades utan diskussion, så att något vidare vittnesbörd om kvinnorösträttens rotfasthet i Colorado torde icke behövas.

Och på samma sätt förhåller det sig rundt omkring i världen. Det pratas och pladdras högt och mångordigt om att rörelsen är stadd i afmattning eller om "pockande" från kvinnornas sida, om öfvergrepp och bristande sammanhållning, om allt, som medför en rörelses undergång. Men om man gör sig möda att betänka fakta, det vill säga, att om motståndarna räkna med fakta, skulle de se, att det förhåller sig så, som M:me Jane Brigode nyligen berättade från de "XXXI:s Utskott" i Belgien, "att dessa med eller mot sin vilja måste taga rösträtt för kvinnor i betraktande".

I sitt stora tal i Budapest förliden juni berättade Mrs

Chapman Catt, att "motioner angående K. P. R. behandlats i sju tton länders riksdagar, i fyra riksdagar uti länder, som ej äro fullt självständiga, och i tjugonio stater, tillhörande statsförbund".

Och i de stater, där K. P. R. som fullbordadt faktum hägrar i ett aflägsset fjärran, förekomma händelser och utnämningar, som göra det till en fullständig anomali, att de kvinnor som hedras sakna den elementäraste af medborgerliga rättigheter i ett land med konstitution.

Så hände det sig nyligen i Tyskland, de tre K:nas ryktbara land, där kvinnor ju enligt "Kaiserns" ord böra ägna sig åt "Kinder, Kirche und Küche", att den kvinnliga läkaren, dr Rachel Hirsch, erhöi en professorsstol. Med Woman's Journals ord återger jag dr Hirschs meritförteckning, som ej är obetydlig. "Under de fem senaste åren", säger tidningen, "har hon varit förste assistent hos professor Kraus vid en poliklinik för män och kvinnor på Charitésjukhuset i Berlin. Och dr Hirsch har inte endast skött sin lasarettsläkaretjänst, utan också gjort självständiga bakteriologiska undersökningar och särskildt lagt an på diabetes och därmed sammanhörande sjukdomar."

Och i Österrike, där kvinnorna ej ännu äga laglig rätt ens att bilda en landsförening för K. P. R., har fru Hertha von Sprung erhållit Elisabeth-ordens II:a klass som ett erkännande af hennes förtjänster om kvinnliga handelsskolor. Såsom högste inspektör för dylika skolor har hon verkat för och drifvit fram en högre teknisk utbildning för kvinnor.

Fru von Sprung var med bland dem, som grundade Österrikes Nationalkommitté för K. P. R., ty så får Landsföreningen för K. P. R. kallas, tills den för detta sista namn hinderliga grundlagsparagrafen, som icke medger Österrikes kvinnor politisk föreningsrätt, blifvit undanröjd, något som snart nog dock kommer att ske.

I Jus Suffragii för december sänder dr Aletta Jacobs ett meddelande från Holland, hvilket äfven det bär bud om att en ny tid randas, fastän det kan hända, att någon mera än jag kommer att tänka på M:me Brigodes här ofvan anförda ord. Det korta meddelandet återgifves ordagrann.

"Drottningen af Holland har uttryckt sin önskan att bli underrättad om de skäl, hvarför Hollands kvinnor önska rösträtt. Detta skedde till svar på ett bref från styrelsen för "De Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht", däri denna erbjöd sig att för Hennes Majestät redogöra för alla enskildheterna i kvinnorösträttsrörelsen i Holland.

Styrelsen uppsatte en kort redogörelse för de förnämsta argumenten för K. P. R. och sände denna tillika med några utvalda ströskrifter och en bok om kvinnorösträtten, skrifven af ordföranden och vice ordföranden. Äfven till H:nes M:st änkedrottningen sändes en redogörelse, som emottogs ytterst välvilligt och nådigt.

Det talas i dessa dagar så ytterligt mycket om "fosterlandskärlek och försvarsvilja", att man alls icke har rättighet att ej taga ställning till saken och nästan icke att inte yttra sig därom. För min egen del förstår jag visserligen alls icke, att det skall vara ett tecken till kärlek,

att man vill slåss eller vara rustad att slåss, men det kan ju vara möjligt på mänskosläktets nuvarande stadium. Men hvad jag alldeles bestämdt förstår, det är att man vill träda till och hjälpa hvad man förmår, om så olyckligt skulle vara, att den man håller af råkar illa ut.

Och därför kan jag af hela mitt hjärta biträda och understryka hvad som från Frankrike skrives ungefär i denna sak och icke underlåta att meddela och inskräpa det hos Sveriges kvinnor, jag önskar blott att mina ord kunde nå långt flera än de göra.

M:me Dieulafoy, den ryktbara upptäcktsresanden, har med krigsministerns tillstånd och hjälp igångsatt undervisningskurser för att i händelse af mobilisering bereda kvinnor till att ersätta officerare och underofficerare i reserven och landtvärnet. Kvinnor deltaga frivilligt i dessa kurser. I händelse af krig, användes de vid bokförings- och administrationsarbete. Deras önskan är att i mån af sin förmåga bidra till sitt lands försvar, att utträta det arbete de kunna för att lämna ett större antal män fria att ägna sig åt aktiv tjänst. Tanken på denna frivilliga tjänst upprann sistlidne april, då man i riksdagen började tala om ökade rustningar och om den treåriga värnplikten. M:me Dieulafoy skref då till krigsministern och erbjöd sig till tjänstgöring, hur simpel som helst, för sitt land, och till henne kommo sedan många kvinnor, hvilka bådo att få deltaga i det arbete, hvarom hon blott anhållit för sig själf. Det var dock ytterst svårt att vinna de militära myndigheternas gillande af planen och att omsätta denna i praktisk form. Bland kvinnorna rådde dock stor entusiasm, volontärernas antal uppgick snart till hundraden, och i juni kunde M:me Dieulafoy hålla ett föredrag om "Kvinnorna i hjälptjänst", och därvid tillkännage, att krigsministern mottog anbudet om hjälp af kvinnorna och hade gifvit befallning om att organisationsplanen så snart som möjligt skulle utarbetas. Under väntan på att få arbeta i krigsdepartementets olika afdelningar, skola de kvinnliga volontärerna under vintern följa kurser, som ges af reservofficerare, och bereda sig på att till våren undergå en examen, som ger dem rätt att tjäna sitt land.

Ellen Wester.

Svenska kvinnornas nationalörbund hade ordinarie styrelsesammanträde den 5 december.

Från det Internationella Kvinnoförbundets exekutivmöte i Haag lämnades af fru E. Upmark, fil. dr A. Skoglund och fröken i Rogberg redogörelser såväl för de anordningar, som gjorts för att mötesrepresentanterna skulle få lära känna Holland och dess sociala förhållanden, som för mötesarbetet. Särskildt redogjordes för de förslag rörande förbundets arbete, som vid exekutivmötet utarbetats för att framläggas vid det Internationella Kvinnoförbundets femårsmöte i Rom, hvilka förslag där komma att antagas eller förkastas af de respektive nationalförbundens delegerade.

För anordningarna vid Internationella Kvinnoförbundets femårsmöte, som kommer att äga rum i Rom den 4—13 maj 1914, lämnades upplysningar, äfvenså redogjordes för programmet för den internationella kvinnokongress, som den 14—21 maj kommer att hållas i samband med detta möte.

Till sist lämnade ordföranden fru E. Upmark meddelanden om Årstautställningen.

Hos Fredrika Linnell.

Lyran. Interiörer från 1870- och 80-talens konstnärliga och litterära Stockholm utgifna af *Lotten Dahlgren*. Wahlström & Widstrand, Stockholm.

I dessa det mångfaldiga bref- och memoarpublicerandets dagar har Lotten Dahlgren, den egentliga introduktören i vår litteratur af de gamla familjepapperna, låtit oss få del af den sista, rika skörden ur det Svedbom-Linnellska släktarkivet. Det rikhaltiga materialet, som i och för sig var en borgen för att Lyran, den bebådade slutdelen till Norrländska släktprofiler, skulle bli af stort intresse, har genom utgifvarinnans egen kompletterande kunskap om den tid och de människor det rör sig om blifvit till en bok, som försvarar en förgrundsplats framför julens öfriga många memoarböcker.

Det är omkring Fredrika Linnell det hela samlar sig, hennes "salong" i Stockholm och framför allt "Lyran", det dyrkade och besjungna musikhemmet på höjden vid Mälaren, som ju också gifvit boken dess namn. I ett vimmel af "stjärnor" och celebriteter, allt hvad tiden har att uppvisa af kända personligheter, dominerar, som värdinna och beskyddarinna, gestalten af fru Linnell, den lifliga, entusiastiska och hjärtegodas lilla varelse, om hvilken Anna Hamilton Geete skrifver: "Visste man blott hälften af allt det goda hon gjort, så skulle det visa sig, att hennes betydelse för oändligt många människors utveckling, lycka och framgång i lifvet varit tillräckligt stor för att göra henne historisk i verklig mening."

Lotten Dahlgrens böcker, först *Släktprofilerna*, där man gör bekanskap med den unga Fredrika Forssberg — sedermera fru Svedbom —, och nu *Lyran*, där man närmare lär känna Fredrika Linnells (hon hade då gift sig för andra gången, med byråchefen Linnell) hela rika och varma personlighet, ha också kommit henne att framstå som en historisk gestalt, hvilken vi inte skulle ha råd att vara af med.

Den miljö, i hvilken hon rör sig, är ju äfven rent historisk. Hela 70- och 80-talets konstnärliga, litterära och kulturella värld hör dit, dess koryfээр gå ut och in i hennes salong, och hennes intresse och bistånd äro af afgörande betydelse för mer än en af dem. Det är hon, som jämnar vägen för den okända Selma Lagerlöf, sedan Esselde en kväll förmedlat deras sammanträffande och Selma Lagerlöf läst upp sina Gösta Berlingskapitel. Victoria Benedictsson hjälper hon. Till henne kommer Pontus Wikner och biktar sitt innersta. Med Fredrika Bremer är hon förenad i den innerligaste vänskap, och Fredrika Bremers bref till Fredrika Linnell äro några af de dokument, där vi allra bäst se och höra Fredrika Bremer, så förtroligt och omedelbart talar hon ur sitt eget själf till denna vän.

Af dem, som framför allt höra till i salongen, komma först sonens, Vilhelm Svedbom, unga vänner, medlemmarna af "Namnlösa sällskapet" i Uppsala — hvilka sedan sannerligen ej kunde kallas namnlösa —, Dietrichson, Snoilsky, Wirsén, Hans Forssell och andra

flera. Äfven Wikner hörde till dessa, men han kom ju, såsom redan vidrörts, Fredrika Linnell vida närmare än som endast en af gästerna i hennes salong.

Att musikvärldens storheter synas i Linnellska salongen är själfallet, då ju båda makarna voro ifriga musikydkare. Dit kommer "den lilla snälla flickan Grabow", som fru Fredrika skrifver till sin frånvarande son, där låta Signe Hebbe, Ida Basilier och Amalia Riego höra sig. Där spelar den Lindberg-Åberg-Lagerwallska trion. "En ny lofvande konstnär på piano, elev af Norman, som heter Richard Andersson", uppträder där, likaså Hilda Thegerström och Janne Kull. Norman själf, Josephson, Söderman, Neruda och andra förstarangskonstnärer äro nära vänner och bekanta i huset. Och då violinkungen, Joachim, kommer till Stockholm, hör ju fru Fredrika till de utvalda, som komma tillsammans med honom och hans fru. Hon och "Calle", hennes man, äro båda två "lika tokiga" af förtjusning öfver hans spel. Fredrika gråter af hänryckning och ger fru Joachim sin egen grupp af Bältespännarna, då hon hör, att hon vill ge den i julklapp åt sin store man men inte kan komma öfver den annat än i litet format i parian.

Björnsons kämpagestalt och Ibsens slutna, hopbitna mask synas också vid fru Fredrikas sida i hennes salong och på "Lyran". Att hon kunde locka ut något äfven ur den slutne, tyste af de två stora norska diktarna, det vittnar för allan tid det bref om, som han sänder henne från Dresden en tid efter sedan han gästade Stockholm och henne. Som "Ballonbrev til en svensk dame" finns det infördt i Ibsens *Digte* och kommer alltid att stå där som något af det mest glänsande Henrik Ibsen skrifvit, en koncentrerad världshistorisk revy, en bitande satir och en dikt med skönhetsglimtar af morgonglöden från löftets land.

Att ballonbrevet var en "händelse" äfven i den Linnellska salongens historia förstås af sig själf. Lotten Dahlgren citerar hvad Dietrichson berättar därom i sina minnen: "När 'ballonbrevet' kom — pr ordinarie post — blef det stor glädje och uppståndelse i Linnellska huset. Först blef jag efterskickad för att läsa igenom brevet några gånger, så att jag på ett icke alltför ovärdigt sätt skulle kunna recitera det för en större församling, och sedan inviterades ett stort sällskap damer och herrar ur Stockholms litterära värld, och i denna krets fick jag äran låta den berömda Ibsenska dikten för första gången ljuda inför en beundrande åhörarflock."

Man kan föreställa sig församlingens förtjusning — liksom dess villrådiga häpnad inför de gnistrande irreverser dikten innehåller!

Bunden i röd marokäng utgör den — i Ibsens sirliga piktur — alitjämt en af de största dyrbarheterna i Svedbom-Linnellska familjearkivet.

Det var "Lyran", sommarhemmet vid Mälaren, som Ibsen gästade, och hvilket han, liksom värdinnan, kände sig skyldig ett "tack för sist". I Lotten Dahlgrens bok

framträder "Lyran" med allt det skimmer den har omkring sig af en underbart skön natur och af det lyckliga, musikaliska och intellektuella lif, som rör sig där.

"Hvad Gud är god! Och hvad hans värld är skön! Det har du väl anledning att säga nu", skrifver Fredrika Linnell till sin son, som vistas i Italien; "men äfven jag på min lilla stilla Lyra", fortsätter hon, "där vi också höra och se hvad som kan komma oss att jubla, har skäl att sjunga hvad som utgjort min ungdoms, min medelålders och äfven nu min ålderdoms sång, som ljudit i mitt hjärta alltjämt: Hvad Gud är god! Och hvad hans värld är skön!"

Fredrika Linnells "ungdoms, medelålders och ålderdoms sång" hade helt visst framkallats af hela hennes sällsynt lyckliga och harmoniska lif. Men att hon särskildt på Lyran kände sig stämd att i de orden säga ut hvad hon kände af tacksamhet och lycka blir så naturligt för hvar och en, som sett den underbart sköna plats, där Fredrika och Carl Linnell byggde sitt sommarhem. Uppå slutningen, ofvanför trädkropparna, och med Mälarens blåa vatten långt nedanför ligger Lyran. Där blommar det, där är det sol och sommar. Där samlades också alla vännerna, gästfriheten var utan gräns. Där gjordes musik i den stora musikalongen. "Hvad man företog mins jag för öfrigt knappast" skrifver Helena Nyblom, en af Lyrans mest älskade gäster och som på Lotten Dahlgrens önskan skrifvit ned sina intryck från Lyran i hennes bok. "På intet ställe i världen har jag erfarit lyckan att lefva så som på Lyrans höjder. Man lefde långsamt, d. v. s. man tog reda på hvarje ögonblick, och hvarje ögonblick var rikt på skönhet.

Ingenstans tycks mig solen ha värmt och strålat så lifvande som öfver gårdsplanen utanför tant Linnells veranda. Och dock var luften alltid frisk och lätt. Rosorna utvecklade sig här till en sällsynt skönhet, heliotroperna till en kraft och rikedom, de röda geranierna brunno som stora bål och de blå liljorna sträckte halsarna så högt upp i luften som om de velat blanda sig med etern. De milda sommarvindarna bragte ångor från furuskogen som dock smälte samman med doften från resedaparterren. Djupt nere blänkte det i sjön som plötsliga stjärnskott, molnen sväfvade öfver Stockholm och försvunno åter för att låta staden stråla i fullt solljus som en hägring.

Hvem brydde sig om att läsa, skrifva eller sysselsätta sig med något arbete, när man hade så mycken härlighet att skåda?"

"Måhända var Lyran aldrig så underbart trolsk som i månsken", skrifver hon vidare. "Hela björklunden som omger stället inåt berget såg då ut att vara smält silfver med de höga smärta stammarna och de långa nedhängande bladslöjorna. Man var liksom nära månen och stjärnorna, som gnistrade i upphöjd ro öfver Lyrans torn. Tid efter annan gled en båt med lanternor ljudlöst öfver vattnet, djupt under våra fötter. En och annan raket steg upp från någon villa bakom skogarna. Den lyste och försvann. Men stjärnorna fortsatte att stråla i evigheter."

Kan man inte förstå, när man läser detta, att Anna

Hamilton, också en af Lyrans käraste gäster, kallade den: "en försmak af himmelen".

Här trufdes också fru Fredrika som aldrig någonstades. "Ack om du visste hur ljufligt och vackert här är på Lyran", skrifver hon den ena gången därifrån till sin sonhustru, och åter en annan: "Den har ilat förbi som en skön dröm. Så underskön sommar minns jag ej på längan tid." Och ännu en annan gång: "O, om du kunde flyga hit nu! Här är helt enkelt gudomligt!"

Men den "stilla" Lyran kan väl endast fru Fredrika kalla den för. "Det börjar bli på modet att se Lyran", skrifver hon vid ett tillfälle själf. "T. o. m. kungen sade till mig på Drottningholm att han ville komma och se Lyran". Och så berättar hon, att "hela den Arkeologiska kongressen, bjudna och objudna, varit här ute". Hon undgår inte heller "den Statistiska permanenta kommissionen", som på utfärd till Gripsholm i kunglig båt med musik och klingande spel på hemfärden stannar vid Lyran för att anförda af statsrådet Bergström gå dit upp.

Kungen kommer verkligen också själf en söndag, då han är ute på segling, efter att en föregående gång, då värdfolket ej var hemma, ha kommit dit "med prinsar och prinsessor Waldeck från Tyskland samt svit" och gjort husesyn, och det en grundlig, "både uppe och nere, i salong, sängkammare, kabinet, balkong, m. m.," skrifver fru Fredrika.

"Så stormade skara på skara, vanligen med någon närmare eller fjärmare bekant till familjen som anförare — från kung till statsråd och hela rangskalan nedåt — Lyrans höjd", säger Lotten Dahlgren. Och alltid hade Fredrika Linnell ett vänligt välkommen och öppen taffel för sina gäster, "— —17 personer till middag helt oförhappandes" går också bra. Och så tidigt som den 19:de juni en sommar kan fru Fredrika berätta: "Redan har 5, säger fem stora dinéer gått af stapeln på Lyran — —".

Så följer man det glada, rörliga lifvet på Lyran och i staden i Lotten Dahlgrens bok, tacksam öfver att de skrinlagda brefven blifvit dragna fram i ljuset af denna vana hand, som så kärleksfullt genom dem tecknat bilden af Fredrika Linnell, af hennes hem och hennes tid. Lyran är ett kulturdokument af stort värde.

Ellen Kleman.

Fortbildningskurs för modersmåls lärarinnor. Läroverks-öfverstyrelsen tillstyrker begärdt statsbidrag af 1,000 kr. för den innevarande läsår vid Privata högre lärarinneseminarier i Lund pågående fortbildningskursen i modersmålet för lärarinnor, hvilka förut genomgått seminariet eller äga motsvarande utbildning.

HERTHAS första nummer. Med veckans nummer af Dagny följer första numret af Fredrika-Bremer-Förbundets nya tidskrift *Hertha*.

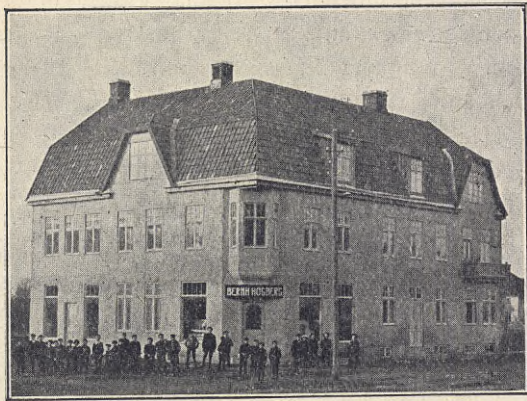
Annonsera i DAGNY!

För jularbeten!

Äkta Vadstenaspetsar, Rutor & Hörn, Maskinknyplade Spetsar.
Stort urval. Billiga priser.

De Förenade Spetsfabr. Försäljningslokal,
Grefthuregatan 13 (Hörnbutiken).

Huskvarna F. K. P. R:s eget hus.

I Huskvarna, en af våra allra nyaste och minsta städer, ha kvinnorna åstadkommit något, som vi ännu här i Stockholm gå och sucka efter. Med fröken Gerda Planting-Gyllenbåga, — ledamot af Huskvarna stadsfullmäktige och därvarande rösträttsförenings energiska sekreterare — som hufvudsakligen verkande kraft har Huskvarna F. K. P. R. byggt sig ett eget hus, där nu inte endast kvinnorna ha god plats för sina sammanträden och möten utan där äfven andra föreningar kunna få sammanträda, stor och ståtlig som samlingslokalen är.

Förliden vår bildades, främst på initiativ af fröken Planting-Gyllenbåga, F. K. P. R:s byggnadsförening, ett kooperativt företag med andelar på 10 kr., hvarigenom kapital bildades för företaget. Tomt inköptes af staden för ett pris af 3,500 kr. Byggnadsentreprenörens anbud gick på 24,850 kr., och i första delen af maj tog grundläggningsarbetet sin början. Nu står byggnaden redan färdig. Men så har också det hela skötts med energi och aldrig svikande intresse.

Byggnaden, som är uppförd af trä och reveterad, rymmer i källarvåningen tvättstuga, magasiner, vedbodas, eldrum för värmeledningen, m. m. Första våningen består af två affärslokaler med kontors- och lagerrum samt en bostadslägenhet om två rum och kök.

I andra våningen ligger hörsalen, som rymmer 250 personer och hvilken betecknas som stadens vackraste samlingslokal. Den är hållen i hvitt med panel i blågrön färg, trappuppgång och afklädningsrum i hvitt och gult.

I denna våning finnes vidare serverings- och toaletttrum samt vaktmästarens bostad om 1 rum och kök. Tredje våningen inrymmer en 2-rumslägenhet, och så ha vi vinden med sina ekonomiutrymmen.

Totalomkostnaderna för tomt och byggnad ha varit cirka 33,000 kr.

Som synes, ett icke litet företag!

Söndagen den 30 november invigdes detta första "Kvinnornas hus" med en anslående högtidlighet, hvarvid fröken Planting-Gyllenbåga lämnade en redogörelse för byggnadens tillkomst.

Litteratur.

Jenny Lind som konstnärinna och människa. Af *Maria Holmström*. Åhlén & Åkerlunds förlag, Göteborg.

Utomordentliga fordringar ställa med rätta den tänkande läsaren på Jenny-Lind-biografen. Musiker, kulturhistoriker, psykolog, konstnär, allt detta bör han förena i en person. Ej blott måste hvarje enskildhet i föremålets historia vara honom bekant, utan äfven allt som skrifvits om henne och de platser sångerskans meteorlika bana tangerat. Bilden bör aftecknas vid sidan af samtidens stora musikaliska personligheter och mot bakgrunden af dess främsta företeelser inom tonkonstens värld, och först och sist bör den med människokännarens sanning och djup förena diktarens färg, fantasi och inspiration.

Ingen af dessa egenskaper röjes hos den nya bok om "Jenny Lind som konstnärinna och människa", hvilken Maria Holmström skänkt oss till julen. Författarinnan förklarar visserligen i sitt företal, att hennes arbete framlagts "utan alla anspråk" på att fylla "en lucka i vår litteratur o. s. v." Men är ej boken i sig själf, dess titel, dess omfång (267 sidor) anspråk nog?!

Af källförteckningen framgår — något man vid läsning af boken lätt nog själf kan konstatera — att det blott är de allra lättast tillgängliga källor förf. begagnat sig af, ja att den hon egentligen öst ur varit Holland och Rockstros kända Lind-biografi; och något annat än ett uppkok på detta verk kan Maria Holmströms arbete ej kallas.

Finns det verkligen inga nya källor att tillgå? Jo, utan tvifvel. Våra offentliga bibliotek rymma säkerligen en hel del oanvänd Jenny-Lind-litteratur, för att ej tala om de utomordentliga rikhaltiga bidrag därtill, som den samtida världspresen måste skänka. Men det förefaller ej som om förf. tagit del af detta för forskaren tillgängliga stoff eller som hon haft till sitt förfogande några autentiska, ännu outgifna bref till och af Jenny Lind.

Detta hindrar förstås ej, att denna andrahandsteckning af Jenny Lind, kalkerad som den är efter ett alltför väl känt mönster, ändå förmår tjusa och intressera liksom allt hvad man erfar om denna underbara kvinnogestalt. Och förf. har ju rätt däri, att för de läsare, som ej ha tillgång till eller råd att skaffa sig det stora engelska musikhistoriska verket, kan ett sammandrag därpå vara välkommet. De vackra och till dels sällsynta porträtt, som pryda boken, ge den också värde.

Men hur ofullständigt ha hittills på hvarandra hopade superlativer angående den svenska näktergalens sceniska och konstnärliga triumfer förmått säga oss hur och hvad hon var som konstnärinna och människa! Att återge det underbara i tjuserskan Lind! Inte bestod det märkliga hos henne däri, att hon från fattigdom, mörker och ringhet, höjde sig till ära och glans, mångfaldiga människoöden, ja de stora märkligaste, ha genomgått denna slags metamorfos. Ej heller i skönheten af hennes sånginstrument och genialiteten af hennes sångkonst, andra ha däri nått lika långt, ja högre än hon. Nej, det ännu oförklarade och oupphunna i hennes uppenbarelse, det, hvori hon ej

haft någon föregångare eller efterföljare och som gör henne så absolut enastående, är den trollmakt hon utövade på sina medmänniskor, det öfvermåttiga intryck hennes konst och personlighet framkallade på enhver, från den högsta till den ringaste. Att tolka detta ofattbara, därtill fordras som sagdt ingen mindre än en diktare.

L. D—n.

Husmoderns kalender 1914. — På J. A. Lindblads förlag, Uppsala, har en liten bok med denna titel utkommit, och den innehåller också en hel del goda och nyttiga saker för en husmor att veta. Artikelrubriker sådana som Tjänarinnefrågan, Extrakt- och marmeladberedning, Konservering af frukt, Hjälpmedel vid stortvätt, Kriget mot malen, Om användning af koklåda tala för sig själfva i detta afseende.

Men utöfver den rent praktiska nytta för husmodern, som den lilla boken kan vara till, ger den äfven en annan behållning. Med Einar Rosenbergs Rumskonst—prydnadskonst och Ellen Nordenstrengs Blomsterplanteringar inomhus har frågan om prydnandet af hemmet upptagits, och goda råd ges däri såväl som i de förut nämnda artiklarna om det rent praktiska arbetet i hemmet. Ellen Nordenstrengs uppsats, med tillhörande vackra bilder af tulpaner och pelargonier "i låda", Narcissus Emperor och Barrii conspicuus i rik blomsterprakt, bör locka våra husmödrar till det tacksamma arbetet med blomsterodling. Fru Nordenstreng ger sina anvisningar — med den utomordentliga sakkännedom hon har på detta område — på ett sätt, som gifvetvis måste väcka det estetiska sinnet och locka till blomsterodlingens glada mödor. Det är att lyckönska den lilla bokens utgifvare till att ha fått en sådan auktoritet att plädera för "blomsterplanteringar inomhus".

Som tiden är Fredrika Bremers, börjar kalendern med en liten populär uppsats af Fanny Månsson om Fredrika Bremers lefnad.

Öfriga artiklar får läsaren själf taga reda på.

Notiser.

Trettiosju år i telegrafverkets tjänst. Den 30:de sistlidna november tog fröken Maria Salin, Stockholm, afsked från telegrafverket efter 37 års tjänstgöring. Fröken Salin, som städse med varmt intresse arbetat för att höja telegrafistkårens ställning, var en af initiativtagarna till bildandet af Kvinnliga telegrafpersonalens förening, i hvars styrelse hon då ingick och som hon alltsedan tillhört. Likaså har hon under många år beklädt förtroendeposter såsom pensionsfullmäktig och styrelseledamot i Telegraftjänstemännens sjukhjälpsförening.

Hur högt fröken Salin skattats af kamrater och förmän kom till synes i den hyllning, som bragtes henne vid hennes afgang. Vid den stämmingsfulla afskedsfest, som hennes kvinnliga kamrater gäfvor för henne på Strand Hotel i Stockholm, öfverlämnades en vacker minnesgåfva från kvinnliga telegrafkommissarier och telegrafister i landsorten. En

mängd telegram, däribland ett från chefen för telegrafverket som innehöll "ett varmt tack för lång, synnerligen hedrande arbetsdag i verkets tjänst", vittnade äfven om huru uppskattad fröken Salin vetat göra sig som kamrat och i sitt arbete.

Årstafester. Insamlingsfesterna för Årstautställningen pågå alljämt, nu senast ha soaréer anordnats i Skärblacka, Kjöflinge, Kiruna, Munkedal och Hästveda.

Föreningsmeddelande.

Fredrika-Bremer-Förbundets krets i Malmö med omnejd hade den 8:de ett talrikt besökt sammanträde å Odd Fellowlogen i Malmö, hvarvid professorskan Herrlin höll ett intressant föredrag om Leonora Kristina Ulfeld och hennes öden. Programmet utfylldes af sång och uppläsning. Till förmån för Fredrika-Bremer-statyfonden hade servering anordnats.

Insänd litteratur.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **En Herrgårds-sågen.** Berättad af *Selma Lagerlöf*. Med bilder af *Einar Nerman*. — **Musiken i målarkonsten.** 64 planscher. Med inledande essay af *Axel Gauffin*. — **Essayer.** Ny samling af *John Landquist*. — **Ansikten.** Noveller af *Artur Möller*. — **Den starkare.** Af *Mikael Lybeck*. Andra upplagan. — **En Julbok till församlingarna** från Stockholms präster. Utgifven af *H. E. Hallberg* och *B. O. Aurelius*. Med talrika porträtt och bilder. — **Den personliga hälsovårdens principer.** En bok för friska af *Hugo Toll*. — **Litterära storverk i västficksformat.** En okynnesbok af *Martin Koch*. — **Ungdomens förvildning och kvinnornas ansvar för ungdomen.** Tvenne föredrag af *Ellen Key*. — **Sveriges hjältar och riddersmän.** Efter *Aizelius'* sagohäfder, skildrade för ungdomen af *Ernst Westerberg*. Med 16 helsidesporträtt till största delen efter original från Gripsholm. — **Småflickornas bok.** Af *Ågot Gjens Selmer*. Bemyndigad öfversättning från norskan. — **Tibu Tipp och hans vänner.** Berättelse af *Nanny Hammarström*. Med bilder af *Ingeborg Uddén*. — **Verdandis småskrifter.** 193. **Svensk enighet.** Tal på Gustaf-Adolfsdagen af *Henrik Schück*.

P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Skildraders musikmästare.** Händel, Beethoven, Chopin, Sibelius. Studier öfver deras lif och verk af *Ina Lange*. — **Guldets gåfvor.** Af *Julia Svedelius*. — **Fritz von Dardel. Minnen.** Fjärde delen, 1871—1872.

Wahlström & Widstrands förlag, Stockholm. **Svenska teatern under gustavianska tidevarvet** jämte en återblick på dess tidigare öden. Några anteckningar af *Nils Personne*.

Aktiebolaget Ljus förlag, Stockholm: **Samhället och prostitutionen.** Ett föredrag af *Alma Sundquist*.

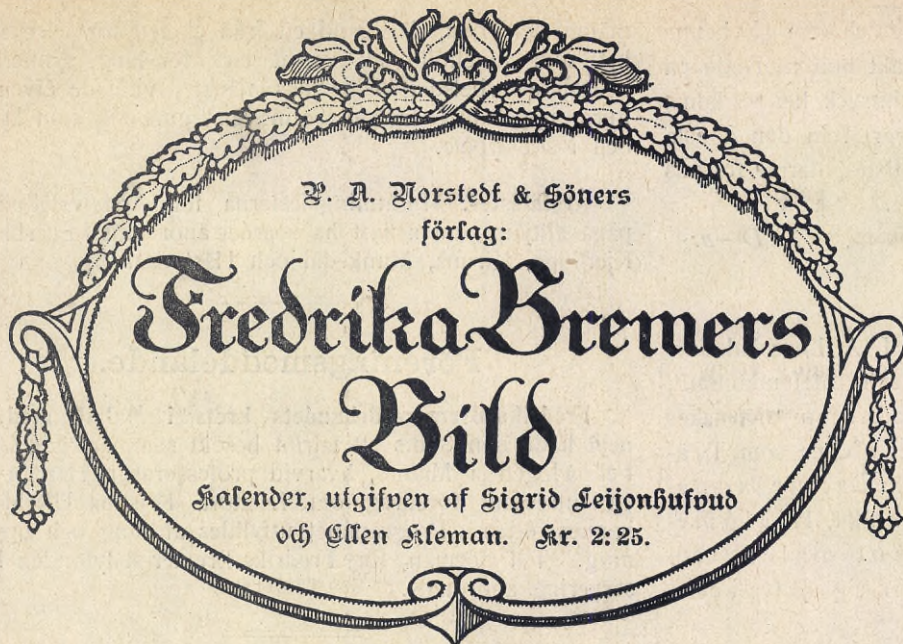
Bröderna Lagerströms förlag, Stockholm: **Märkbok för skolan och hemmet.** Af *Agnes Branting* och *Fanny Blomberg*.

A.-B. Evang. Fosterlands-Stiftelsens Förlags-expedition, Stockholm: **Trogen.** Berättelse för ung och gammal af *M. Rüdiger*. Från tyskan. — **Guds vägar, rätta vägar.** Två berättelser för ung och gammal af *M. Rüdiger*. Från tyskan. — **Lenas vandringsår.** Berättelse för ungdom af *Margareta Lenk*. Från tyskan af *E. Willén*. — **Berättelsebibliotek,** utgifvet af *B. Wadström*. IX **Ljus i natten.** Skildringar från olika tider och folk. — **Frideborg.** Folkkalender för 1914. Utgifven af *B. Wadström*. Fyrtiosjunde årgången. Med 32 teckningar och porträtt. — **Varde ljus!** Missionskalender för 1914. Tjuoandra årgången. Redigerad af *Joh:s Lindgren*. **Korsblomman.** Kristlig kalender för 1914. Fyrtionionde årgången. Redigerad af *Efr. Rang*. — **En liten bok till julen.** Af *Anton Levedal*. — **Småbitar** Af *K. H.* — **Barnens lilla kärve.** Ett litet julhäfte för de små af *A. O. Ottander*. — **Lätom oss hålla högtid!** Julhälsning af *Fr. Hammarsten*.

Wilhelm Billes Bokförlags Aktiebolag, Stockholm: **Flickhatarne Gerold och Hansli.** Berättelse af *Carl Spitteler*. Auktoriserad öfversättning från tyskan af *Anna Frunck*.

JOHN A. GAHM HAMNGAT. 12
eleganta och solida midt f. Kungsträdgården
SVENSKA RESEFFEKTER Riks 2188 Allm. 6823.

Arbeta för Dagny
genom att gynna dess annonsörer

P. A. Morstedt & Söners
förlag:

Fredrika Bremers Bild

Kalender, utgifven af Sigrid Leijonhufvud
och Ellen Kleman. Nr. 2: 25.

Vid behof af
KNIFVAR
Tänk såväl på kvalitén som priset!
Ett stort sakkunnigt urval finnes hos

GR. FEYCHTING
STOCKHOLM

46 DROTTNINGGATAN
Stockholms första Eskilstunabod.
Välsorteradt lager af metallvaror.

**GYNNA ALLTID DAGNYS
ANNONSÖRER!**

**Föreningen
Handarbetets Vänner**
5 Birgerjarlsgatan 5.

*Konstnärliga möbeltyg väf-
vas på beställning. Prof
sändes på begäran till her-
rar arkitekter och öfriga an-
ordnare af heminteriörer.*

Wiréns öfverfeta **LANOLINTVÅL**, fina världens favorittvål!

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från
A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Collan-Oljan,

världens förnämsta läderpreservativ, gör skodonen *absolut vat-
tentäta* och *minst dubbelt varaktiga*. Finnes öfverallt å 0: 75
och 1: 25 pr flaska.

A.-B. COLLAN-OLJE-FABRIKEN, T. OLSEN, Stockholm.

Hushållsförsäkring

eller försäkring af kvinnliga tjänare meddelas af Riksförsäkrings-
anstalten (statens anstalt). Premie endast 2 kr. pr år för hvarje
tjänarinna, och erhålles då ersättning från fjärde dagen efter lä-
karbehandlingens början samt äfven vid olycksfall utom arbetet
(under ledighet). Försäkringen tecknas efter antalet fast anställda
tjänarinnor, som finnas i hemmet, utan namnuppgift. Ansökan in-
sändes till Riksförsäkringsanstalten, adr. Sthlm., el. dess ortsombud.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i
Dagny för halfva priset eller 7½ öre pr mm.)

Ung bildad flicka

af god familj, frisk och stark, och
som genomgått 8 kl. läroverk, öns-
kar på nyåret plats, helst i läkare-
familj, som sällskap och hjälp. Kun-
nig i finare handarbeten, konstväf-
nad och intresserad för sjukvård
Svar till "18 år", Borås Tidnings
annonskontor' Borås.

Ung, bildad dam,

kunnig i matlagning, handarbeten
och väfnad samt för öfrigt alla i
ett hem förekommande göromål,
önskar plats som sällskap och hjälp
åt husmor. Svar till »Barnkär», Sol-
lefteå, p. r.

Ung Tyska,

talar bra svenska, önskar plats för
barn eller husmoders hjälp, helst
på landet. Lön efter öfverenskom-
melse. Familjemedlem. Svar till
Nyår p. r. Stålldalen.

LEDIGA PLATSER.

Föreståndarinne- platsen

vid Stockholms läns Sinnesslöan-
stalt, Väsby, är ledig att tillträda
1 febr. 1914. Kontanta aflönings-
förmåner beroende på föregående
tjänstgöring. Bostad om 2:ne rum
med värme, lyse, kost och tvätt.
En månads semester med fri vika-
rie. Ansökn. med kompetensintyg
och meritförteckningar ställda till
v. ordf. vid Löwenströmska Lasa-
rettet, adr. Väsby, insändas före 1
jan. 1914.

Väsby den 2 dec. 1913.
STYRELSEN.

Lärarinetjänsten

vid nyinrättade fasta mindre folk-
skolan i Svartsbo i Ockelbo distrikt
sökes före den 1 januari 1914 hos
skolrådet i Ockelbo. Grundlön 550
kr. för år, eljest enligt lag. Under-
visningen börjar 15 januari. Fyra
månaders ömsesidig uppsägnings-
tid.

Ockelbo den 2 december 1913.
Skolrådets ordförande.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Ett stridens år. Af *Metta Greger*.

Från världens rösträttsfält. Af *Ellen Wester*.

Hos Fredrika Linnell. Af *Ellen Kleman*.

Huskvarna F. K. P. R:s eget hus.

Maria Holmström: Jenny Lind som konstnärinna och människa.

Rec. af *Lotten Dahlgren*.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Insänd litteratur.